

RIJEČ UREDNIKA

Ovim sveskom Hrvatski školski muzej i Hrvatska akademija odgojnih znanosti iz Zagreba započinju objavljivati godišnjak Anali za povijest odgoja. Taj znanstveni i stručni časopis jedan je od ravnopravnih sljednika Zbornika za povijest školstva i prosvjete (ISSN 0352-7972) koji su od 1964. do 1990. (sv. 1-23) izdavali školsko-pedagoški muzeji bivše Jugoslavije, a posljedni svezak (24/1991.) zajednički su objavili Slovenski šolski muzej i Hrvatski školski muzej.

Kao jedina specijalizirana serijska publikacija za pedagošku historiografiju u Republici Hrvatskoj, Anali će objavljivati znanstvene i stručne članke te vrijednu, manje poznatu i dosad neistraženu građu o prošlosti hrvatskoga odgoja i njegovom širem kontekstu, kao i radove o metodologiji povijesnih istraživanja na tom polju. Osim toga, u ostalim rubrikama, registrirat će se raznovrsna aktualna zbivanja koja su povezana s temama iz prošlosti odgoja, prosvjete i školstva.

Nakladnici i uredništvo Anala, u nastojanju da potaknu i osnaže istraživanja duge i bogate prošlosti institucionalnog i izvaninstitucionalnog odgoja u Hrvata i na hrvatskim prostorima, pozivaju na suradnju sve povjesničare i druge stručnjake koji, primjenjujući suvremene metodološke paradigme, mogu afirmirati znanstvenu prosudbu metoda i spoznaja iz korpusa hrvatske pedagoške historiografije te pridonijeti proučavanju i vrednovanju hrvatske pedagoške baštine.

Ivan Vavra

ČLANCI I RASPRAVE

Izvorni znanstveni članak

UDK 371.1-05 Diversis, F. de:37(497.13 Dubrovnik)(091)

Primljeno: 24. 2. 1992.

FILIP DE DIVERSIS KAO NASTAVNIK I UPRAVITELJ GRAMATIČKO-RETORIČKE ŠKOLE U DUBROVNIKU

Ivo Perić

Zavod za povijesne znanosti HAZU, Dubrovnik

SAŽETAK *Veoma učeni talijanski humanist Filip de Diversis, porijeklom iz Lucce, radio je kao nastavnik i upravitelj gradske gramatičko-retoričke škole i u Dubrovniku 1434.-1441. godine. Došao je u Dubrovnik iz Venecije, gdje je također djelovao kao nastavnik. Boravak u Dubrovniku učinio ga je trajno poznatim. On je u Dubrovniku na latinskom jeziku napisao djelo u kojem je opširno opisao taj grad (položaj, upravno uređenje, zgrade, stanovništvo i običaje). Na njegov poticaj izvršena je reorganizacija dubrovačke gramatičko-retoričke škole i to posebnom uredbom koju je donijelo plemićko Veliko vijeće, najviši organ vlasti u dubrovačkoj državi. Otišavši iz Dubrovnika, Filip de Diversis je u Veneciju nastavio svoje nastavničko službovanje.*

U bogatoj talijanskoj kulturnoj povijesti prve polovice 15. st. Filip de Diversis nije ostavio dubljeg traga. Talijanska historiografija sasvim uzgredno zna za njega kao nastavnika u Veneciji, gdje se nije ničim posebno istakao, i kao nastavnika izvan talijanskog tla - u Dubrovniku gdje je iza sebe ostavio opširniji opis toga grada. Taj opis Dubrovnika kojim je iskazao svoju humanističku učenost, izoštrenost zapažanja i spisateljsku darovitost, kao i četiri ostala njegova sačuvana sastavka (tri prigodna govora u čast istaknutih ljudi i jedno pismo koje je poslao u Luccu), jedina su dosad poznata djela kojima se Filip de Diversis svrstao među spisatelje iz epohe humanizma. Da nije pisao o Dubrovniku, Filip de Diversis ostao bi nepoznat.

Djelo Filipa de Diversisa *Situs aediviorum, politiae et laudabilium consuetudinum inclitae civitatis Ragusii*, napisano latinskim jezikom, dovršeno u siječnju 1440., ostalo je u rukopisu. Taj rukopis, kao i mnogi drugi rukopisi kasnijih dubrovačkih književnika i znanstvenika, prepisivan je i ostao je sačuvan u prijepisima. Zna se za sedam sačuvanih prijepisa toga djela: jedan se nalazio u Zadru, tri se nalaze u Dubrovniku i tri u Zagrebu. Zadarski